XIV. évfolyam. Budapest. 136. szám. Kedd, május 18. 1880.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal.
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.
Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetések és nyiltterek
felvétetnek árszabály szerint
a kiadó hivatalban:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.
Hirdetések felvétetnek a külföldön:
Bécsben: Oppelik A.-nál, Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolfnál, Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Voglernél, Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és társánál, Wollzeile Nr. 12.
Párisban: Havas, Lafitte & Comp.-nál, Place de la Bourse.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társánál.

TÁVIRATOK.

Kistelek, május 17. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Novák Gusztáv szeretett képviselőnk tegnap községünkbe érkezett. Az indóháznál nagyszámu választók által lelkesedéssel fogadtatott. Ma tartotta nem annyira beszámoló, mint szigoru biráló beszédét, mely a rendkivüli nagy számmal megjelent közönség részéről számtalanszor éljenzéssel szakittatott meg. Dorozsma Algyő és Sándorfalváról a választók küldöttségek által képviselvék. Képviselőn ktiszteletére ma délben banquett tartatott.

Debreczen, május 17. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Debreczen városa III ik választó kerületének országgyülési képviselője Molnár György, a kormánypárt tagja, tegnap délután 5 órakor szélhüdésben meghalt.

Szeged, május 17. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A kölesönügy kezelésére állandó bizottság alakittatik. E bizottság elnökét és három tagját a miniszter nevezi ki, három tagját pedig a város küldi ki. E három tag kiküldésére a várost Tisza Lajos már fölhivta, és ilyene-kül a tanács Fodor István, dr. Magyar János és Reiner Ferencz köztörvényhatósági bizottsági tagokat ajánlja.

A könyöradományok kiosztásának megkezdése óta idáig 1944 fél között összesen 234,463 frt 90 kr osztatott ki készpénzben. Épitő anyagokból ez ideig 2.350,000 darab tégla, 18,980 forint értékü fa 191 köbméter mész és 319 köbméter homok vétetett igénybe a felek által, a mi elég nagy épitési kedvre mutat.

Az ünnepekre Tisza Lajos királyi biztos és a tanács legtöbb tagja elutaztak.

Szeged, május 17. (O. É.) Horváth Gyula orsz. képviselő beadta lemondását biztosi tanácsosi állásáról. E lemondás hirét, melyre a Szinatelek kisajátitása ügyében a helybeli sajtóban fölmerült fölszólalás szolgáltatott okot, mely a kisajátító bizottságot vád alá helyezte, általános sajnálattal fogadta a szegedi közönség. Horváth Gyula visszavonulása érzékeny veszteség volna Szegedre nézve. Ugyanazért a közönség köréből bizalmi nyilatkozatokkal kivánják őt maradásra kérni. Maga a köztörvényhatósági bizottság is lépéseket tesz ez irányban, s a holnapi közgyülésben egy előértekezlet megállapodása szerint inditvány tétetik, hogy a köztörvényhatósági bizottság a sérelemre okot szolgáltatott hirlapi közlemények fölött sajnálatát jelentvén ki, adjon kifejezést bizalmának Horváth Gyula és a biztosi tanács iránt.

Róma, május 17. A délután 3 és fél óráig beérkezett választási eredmény szerint 103 alkotmánypárti, 128 miniszterpárti és 46 disszidens választatott képviselővé, 123 pótválasztás szükséges, melyekből 49 az alkotmánypártra, 56 a miniszteri pártra és 18 a disszidensekre valószinüleg fog esni.

Berlin, május 16. Orlov herczeg tegnap Bismarck herczegnél ebédelt s nála esti 10 óráig időzött. Ma a császár fogadta Orlov herczeget, ki holnap Párisba utazik.

Odessza, május 16. Novikov orosz nagykövet tegnap Konstantinápolyba utazott.

London, május 16. Az egyenlitő közelében elsülyedt „American“ póstagőzös három sajkáját egy amerikai hajó találta meg, mely az utasokat és a legénységet fedélzetére vette s azt április 27-én a „Coanza“ gőzösnek adta át. Innen a megmentett utasok a „Senegal“ hajóra mentek át, mely május 12-én a kanári szigetek közelében hajótörést szenvedett. Valamennyi utas és a legénység azonban megmenekült és tegnap Madeirában kikötöttek.

Belgrád, május 17. A kormány az Olaszországgal kötött egyezményt aláirta, melynek alapján a tavaszi ideiglenes egyezmény a végleges kereskedelmi szerződés kötéseig. meghosszabbittatott.

Konstantinápoly, május 17. A nagykövetek felszólalása következtében a porta a medsidie értékét vámfizetésnél 19 helyett 20 piaszterben állapitotta meg.

Bukarest, május 17. Calimaki Catargi kineveztetett londoni követté.

Budapest, május 17.

Az országgyülési függetlenségi párt tagjai felkéretnek, hogy az ünnep után minélőbb teljes számmal Budapesten megjelenni méltóztassanak, miután fontos országgyülési pártügyek jönnek tárgyalás alá.

Az országgyülési függetlenségi párt értekezletének megbizásából

az elnökség.

Az országgyülési „Függetlenségi kör“ május hó 18-án d. e. 11 órakor értekezletet tart.

Budapest, május 17.

Az orosz jegyzékről szóló hir a dementik daczára, makacsul tartja magát, de most már csak abban az alakban, hogy Oroszország e jegyzékben nem ajánl határozott rendszabályokat Montenegró érdekében, hanem egyszerüen csak azt kérdezi, hogy mit kelljen tenni az esetre, ha Törökország nem teljesiti kötelezettségeit. A „quid faciendum“ e kérdésével azonban magok a többi hatalmak sincsenek még tisztában, az olasz kormánykörökben, melyek Olaszországnak mindenesetre szerepet szeretnének juttatni egy fontosságfölfujható kérdésben, vegyes flotta-demonstrácziót akarnak javasolni a többi hatalmaknak az albán tengerparton, s már azt hiszik, hogy e tervtől Franczia ország és Anglia nem idegenkednek. Angliának azonban be kell még várnia a atalmak választ Lord Granville ismeretes körjegyzékére, mielőtt egy más oldalról jövő ajánlatot csak fontolóra is venne; de másrészt a hir — hogy az olasz terv már eleve is mellőzöttnek legyen tekinthető — egy második angol jegyzékről is beszél, melylyel egy európai konferenczia összejövetelét hozzák kapcsolatba, noha a jegyzék állitólag csak a konstantinápolyi nagykövetek konferenczióját hozza javaslatba, a görög kérdés végleges elintézése végett; de ha a konferenczia már egyáltalában meglesz, épen nincs kizárva, hogy az első sorban is az albán-montenegrói kérdéssel foglalkozzék, a mennyiben a hatalmak a berlini szerződés ama nem teljesitett pontjai közé számitják ezt a kérdést is, a melyekre az első angol jegyzék vonatkozik.

Konstantinápolból a „Times“ jól értesült levelezője azt jelenti, hogy egész északi Albánia fegyverben áll. Az albán mozgalomról egyébiránt oly ellentmondók a török és montenegrói forrásu jelentések, hogy teljes lehetetlenség rajtok eligazodni. Annyi bizonyos csak, hogy az albánok, ha gyüjtik is erejöket, nyugodtan viselik magokat és a helyzet teljesen veszélytelennek látszik, ha a hatalmak erőnek erejével föl nem idézik Montenegró kedvéért a zavart.

Az angol közvélemény korán sem tért még napirendre Gladstone levele fölött, melyet most a heti lapok vesznek sorra, még pedig ugy a „Spectator“, mint az „Economist“ meglehetősen kedvező értelemben, noha mindkettő tulzottnak találja benne a mentegetőző hangot. Amaz azt olvassa ki a levélből, hogy Anglia fontos politikai sikere iránt nem foroghat fenn kétség, s hogy Ausztria-Magyarország foglalás politikára volt hajlandó, melyről főkép csak azért mondott le, mivel Gladstone került kormányra. Csakhogy — ugymond — Gladstone vétett a külső látszat ellen; Lord Beaconsfield holmi titkos szerződésben odaajándékozta volna Ausztriának Szalonikit s a londoni előkelő világ, mely nem tudja, merre van Szaloniki, hősnek kiáltotta volna őt ki. Az „Economist“ azt látja fontosnak a levélben, hogy Károlyi visszautasitotta azt a politikát, melyet e levél megjelenéseig Ausztriának imputáltak. A „Statist“ viszont azt a jó oldalát látja a levélnek, hogy ez megmutatta: mennyire kijózanitotta már a hivatal Gladstonet, s hogy nem szándékozik megvalósitani előbbi vad theoriáit.

Gladstone levelének még egy igen erős kritikát kell kiállania a holnaputáni nagy tory-meetingen, melyen Lord Beaconsfieldtől lesujtó beszédet várnak a whig-kabinet eddig viselt dolgai s természetesen főkép Gladstone fölött. A „Morn. Post“ e beszédet jelezvén. már most azt kérdi, hogy vajjon helyes és a közönséggel tisztességgel megférő dolog-e, hogy egy legelső rangu agg államférfi, ki egy elvesztett állás visszanyeréséért küzd, jogot formáljon magának arra, hogy a tömeg politika szenvedélyeire hasson s gyülöletet szitson a fennálló hatalom ellen — csillogó frázisokkal s hazai államférfiak és külföldi fejedelmek elleni személyes támadásokkal, csak azért, hogy midőn hivatalba kerül, „jobbra kanyarodjék“ s azt vindikálja magának, hogy nem szükség vádjait bebizonyitania, nem szükség azok szerint cselekednie s nem szükség azokért a felelőséget elvállalnia!

A parliament csütörtökön, e hó 20-ikán ül össze, a midőn is a királynő által történendő ünnepélyes megnyitás után rögtön interpellácziót kerül az alsóház elé Gladstone levelére vonatkozólag s kivánni fogják gr. Károlyi levelének előterjesztését is, hogy az utóbbiból annál alaposabban lehessen megitélni a kormányelnök nevezetes nyilatkozatát.

A franczia kormány a gyülekezési jog tárgyában beadott törvényjavaslatával a csütörtöki ülésen, mint már jeleztük, vereséget szenvedett s a rendőri beavatkozásra vonatkozó szakasz, Lepère belügyminiszter ellenzése daczára a bizottsághoz visszautasittatott. A szombaton tartott ülés azonban a kormánynak győzelmét eredményezte, bár csak részben, a mennyiben az eredeti javaslatból a kormány csak azon intézkedést tartotta fenn, hogy a kormány a gyülésekre biztosokat rendelhet, de elejtette azt a rendszabályt, hogy e biztos a gyülést feloszlathatja. A vita folyamán Cazot igazságügyminiszter kifejtette, hogy a korábbi törvények megadják ugyan e maireknek a jogot a rendet fentartani, de számos maires van, kiknek nincs elég hatalmuk közbeléphetni. A kormány nem nézheti el, ha harczot hirdetnek a köztársaság ellen, ha meghuzzák a vészharangot; de nem akar kivételes törvényt, csak közös jogot alkotni. Fentartja tehát magának, hogy a biztosnak megadassék a jog, meg nem engedhető beszédeknél háromszor figyelmeztetni az illető szónokot. S ha az elnök ezek után is meg fogja engedni a beszédnek a megrótt hangon való folytatását, maga az elnök lesz felelősségre vonható. Cazot beszéde tetszést aratott s a bonapartisták és radikálisok hasztalan kisérlették meg hatását gyengiteni. Az ellenszónokokat türelmetlenül hallgatták, A kormány a szavazásnál győzött, a mérsékelt köztársaságiak segélyével, az egyesült radikálisok és reakcziónariusok ellen. A kormány javaslata mellett szavazott 263, ellene 203 képviselő. — Lepére belügyminiszter, ki a csütörtöki vereséget egészen magának tulajdonithatja, beadta lemondását.

Románia és Bulgária csakugyan megszakitották egymással a diplomaczjai összeköttetést. Sturdza a román ügyvivő, mint emlitettük, már néhány napja elhagyta Szófiát. A szakitás oka Arab-Tabia, melyről a bolgárok mostanában nem is akarnak beszélni s hallgatagon vallják a beati possidentes elvet. Mint Szofiából jelentik Georgiev, a bukaresti bolgár ügynök szintén visszatért már Szofiába.

Az Egyesült-Államok elnökségére felállitott jelöltek közül a megválasztásra legtöbb kilátása ez időszerint Grant tábornoknak van, ki igy harmadizben lenne már a köztársaság elnöke. — A már megválasztott 650 választódelegátus közül 313-an Grant párthivei, 214-en Blaine mellett állanak, 34-nek jelöltje Edmund s 17-nek Washburne. Még 106 delegátus választása van hátra. New-Yorkban azonban erősen hiszik, hogy Grant jelöltségét az utolsó órában még is el fogják ejteni.

UJDONSÁGOK.

május 17.

* Időjárás Budapesten Délelőtt derült, délután és este eső. Hőmérő állása + 20 R°.

— Személyi hirek. A király legutóbbi itt időzése alkalmából több budapesti szükölködő segélyezésére magánpénztárából 1500 frtot a budapesti egyesült 1848—9-ki honvéd-egyletnek pedig 50 frtot adományozott. — Tisza Kálmán miniszterelnök szombaton este Aszódra, Kemény Gábor kereskedelmi miniszter vasárnap reggel Balogfalvára utazott. — Horváth Gyula országgyülési képviselő a „Szegedi Napló“ szerint a szegedi kir. biztosi tanácsosságról lemondott. — Dr. Rózsahegyi Aladár a külföldi egészségügyi intézmények tanulmányozása végett, a vallás és közoktatásügyi miniszter részéről 600 forint utazási segélyben részesittetik. Dr. Rózsahegyi a napokban már el is utazott Münchenbe, honnét Párisba fog menni.

— A király ajándéka. Ráth főpolgármester tegnap délelőtt adta át a pesti lövészegyletnek a király ajándékát. 11 órakor megjelent a főpolgármester az uj lövöldében, hol Radocza és Hirsch lövészmesterek és Mérő János, Fuchs és Lovrits választmányi tagok fogadták. A két nagy ezüst pohár és gyümölcstartótál átadása ünnepi beszéd kiséretében történt, melyet a főpolgármester a választmányhoz intézett, s melyben kiemelé, hogy a király személyes megjelenésén kivül a megnyitási ünnepélynél magas rokonszenvének további jelétül az egylet iránt ez ajándékokat küldi. Végül élteté a főpolgármester ő felségét, mire a jelenlevők lelkesült éljenekbe törtek ki. Radocza lövészmester válaszában arra kéré a főpolgármestert, hogy a király legközelebbi budapesti jelenléte alkalmával kihallgatást eszközöljön ki az egylet egy küldöttsége számára, mely köszönetét fejezze ki a nagylelkü ajándékért, mit a főpolgármester szivesen megigért. Az ajándékozott tárgyakat ő felsége személyesen választotta ki Laky helybeli ékszerésznél s azok 1200 frtot érnek meg. A pizottság ezután elhatározta, miszerint a király jelenlétének emlékére az uj lövölde megnyitásán minden év május 11-én diszlakomával egybekötött diszlövészetet fog rendezni.

— Sajtópör. Kozma Sándor kir. főügyész Szatmári Károly, a debreczeni „Ébresztő“ szerkesztője ellen felségsértés ezimén sajtópört inditott az „Ébresztő“ 17-ik számában „Az asszony ingatag“ czimmel ellátott s általa irt czikke miatt. A sajtóügyi vizsgáló biró Szatmárit már kihallgatta. Az ügyész az 1840. évi sajtótörvény XVIII. tvczikk 8. §-ába ütköző dolgot vél látni a vádlott czikkben. Vádpontokul — a „Debreczen“ szerint — a következő sorok jeleztetnek: „Irásilag siettek hódolatukat kifejezni azon császári katonának, — Rudolf trónörökösnek, a ki azon vérből való, mely vér nem remegett Batthányi és a 13 vértanu éltének kioltása felett.“ Továbbá: „Eltörpül a női méltóság, ha sirja felett 30 évig kesereg s aztán annak hóhéri gyilkosai körébe tolakodik, levetvén gyászfátyolát, ott, a hol' . . .“

— Széchenyi ünnep. A tiszavölgyi társulat központi bizottsága felszólitotta a Tisza és mellékfolyói mentén fekvő összes ármentesitő egyleteket, hogy tekintve azon körülményt, miszerint Széchenyi áldásos müködésének főtere a Tiszavölgy volt, magukat szebra leleplezésénél képviseltessék. A vidéki egyletek küldöttei valamint a központi bizottság tagjai május 23-án délelőtti 3/4 11 órakor a központi bizottság helyiségében (koronaherczeg utcza 2, sz. a.) jönnek össze s onnan mennek az ünnepély szinhelyére. A megjelenés magyar diszruhában történik.

— Kossuth ünnepélyt tartottak tegnap Debreczenben Kossuth Lajos iratainak megjelenése alkalmából. Az impozáns ünnepélyt a függetlenségi kör rendezte.

— Halottvizsgáló, mint halbiró. Csanádmegye tótajku községeiben a halottvizsgálással megbizott egyén a szóképzés szabályainak nem épen megfelelőleg „halálbiró“ helyett röviden „halbiró“-nak neveztetik. Ezen, M. Nyelvőr figyelmére méltó elnevezés számára egyébiránt legujabban némi realis alapot nyujtott a Mezőberényben előfordult következő eset: Folyó hó 10-én beállit egy m.-berényi bába asszony a tót paplakba, képéből kikelten, s az ijedtségtől remegő hangon jelentvén, — hogy egy asszony, a kihez őt hivatása szólitotta, gyermek helyett halat szült. Nagyot nézett a lelkész, a borzalomtól lábán is alig állni tudó baba szeme közé ezen csodálatos jelentésre, ki állitásának valódiságát még azon hozzáadással is iparkodék megerősiteni, hogy az ekként világra született hal, minekutánna egyet sikoltott volna, rögtön meghala és ennek következtében, a különben is halálosan megszomorodott és keservesen jajgatott szülők — a világ előtt való szégyent elkerülni akarván — kérve kérik a tisztelet urat, hogy engedné meg az istenadta szörnyszülöttet rögtön titokban eltemetni. Mindez, valamint azon megtudott körülmény, hogy az illető Dobrovszky Mária csabai illetőségü nő, bizonyos Pázsit nevü férfival a laposi szőlőben vad házasságban él, — felkölté a lelkészben azon gyanut, hogy itt valamely bünös cselekmény elpalástolása czéloztatik. Megparancsolá tehát a bábaasszonynak, hogy azt a gyermek helyett született halat hozza rögtön parochiára. Hozott is a jámbor nemsokára egy arasznyi nagyságu afféle halat, minőt a berényi halászok „kecsege“ névalatt ismernek, igy bizonyos lett a lelkész előtt ezen pikelyes corpus delicti láttára, miszerint itt gaz szülőkkel van dolga, kik a gyermeket elsikasztván, az együgyü bába félrevezetése végett egy, a laposi kiöntésekben fogott halat csempésztek annak helyébe, s számitva arra, hogy a halottvizsgáló ugy sem fogja megnézni a halottat, miután arra, hogy a dolgot elhallgassa, mint lekiismeretes bábát rá nem birhatták, őt az eltemethetés iránti engedély kieszközlése végett a fennebbi utasitással elitávta, a lelkészi hivatalhoz meneszteték. Az eset természetesen rögtön feljelentetett, s igy megtörtént, hogy a halottvizsgálónak emberi hulla helyet ez egyszerü valóságos hal a felett kellett vizsgálatot tartania, — Ez eset is mutatja egyébiránt, mennyire szükséges és kivánatos volna, hogy a halottvizsgálók minden egyes halálesetről, — személyes meggyőződés és ne csak bejelenté alapján állitanák ki a halotvizsgálati bizonyitványokat.

— Enquete a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban. Báró Mednyánszky Árpád budget-beszéde nem hangzott el minden hatás nélkül. Mint egy könyomatu lap értesül, a miniszter komolyan gondol több uj tanszék felállitására a budapesti egyetem orvosi fakultásán. Első sorban a psychiatria számára fogna rendszeresittetni egy tanszék, és a bábák tanfolyama a szülészeti kórodából egészen elválasztatnék. Ez ügyben a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban a napokban enquete tartatott. A majdnem teljes számmal megjelent tanári kar tüzetes megbeszélés tárgyává tette az utóbbi években hangoztatott kivánságokat és egyhangulag kijelenté, hogy egy uj tanszék felállitása a psychiatria számára, valamint a bába-tanfolyam elkülönitése a szülészeti kórodától elkerülhetlenül szükségesek, mig a még szóba hozott más tanszékek a későbbi jövőnek maradhatnak fentartva. A miniszter megigéré, miszerint a két sürgősnek jelezett kivánalmat a legrövidebb idő alatt valósitani és az erre megkivántató költségeket már a jövő évi budgetbe felállitani fogja.

— Repülő tolvaj. Felső-Lendván Vasmegyében — mint nekünk onnét irják — a plebános felébredt éjfél tájban a padláson hallott zajra, tolvajt gyanitott azonnal; kezébe fogta revolverét, felkeltette a cselédséget, rendőrökért küldött; azalatt elállotta a padlás feljáratát, revolverét kétszer vaktában elsütötte; a rendőrség e közben megérkezvén felmentek a padlásra, de már a tolvajnak hire sem volt, mert a 8 meter magasságu tetőről, — hova kimászott — leugrott. A rendőrök nyomozták, s Horváth Ferencz házához jöttek, ki ágyban feküdt, kezét törte ki, s lábát ütötte meg a repülésben, s be is vallotta bünkisérletét.

— Erdőégések hire érkezik a Temesi Lapokhoz Szörénymegyéből, Dalbosecz, Mocseics, Prigor, Prilipecz, O-Sopott községek területein, nem tudni véletlenségből vagy szántszándékos roszakaratból ujabban nagy erdőégések történtek, s daczára a kincstári erdész s a járási szolgabiró kifejtett erélyének, nem lehetett a pusztító elemnek elejét venni, mig végre a májusi esőzések annak véget nem vetettek. A kár jelentékeny, mert hozzávetőleges becslés után mintegy 6—8 ezer hold lábas erdő éghetett el.

Zászlószentelési ünnepély.

A budapesti borbély és fodrász betegsegélyző és temetkezési egylet ma tartotta meg zászlójának fölszentelési ünnepét.

Kezdetben gyönyörü idő volt, s az ünnepély fénypontjai: a zászlóanya fogadtatása, és a diszmenet sikerült. Estefelé azonban az idő elborult, s heves zápor kergeté be a közönséget fedél alá.

Mint már emlitettük, a zászlóanya tisztét Csávolszky Lajosné szül. Liptay Klementine urhölgy vállalta el. A borbélyok küldöttsége Mezey Péter elnök vezetése alatt délután 3 órakor érkezett meg a zászlóanya lakásához, a hol már össze voltak gyülve a nyoszolyó leányok: Csernéczky Fella, Major Emma k. assz.-ok, továbbá a meghivott vendégek: orsz. képviselők, irók stb.; továbbá Borbai István, Bódi István és Nagy Sándor Mező-Turról, Nemes János Turkevéről stb.

A zászlóanya egynegyed 4 órakor ült a reá váró kocsiba, a melyet négy szürke ló röpitett tova; e kocsi után ment a zászlóanya kisérete, hosszu kocsisorral.

A gyülekezés a Széchenyi sétatéri nagy kioszkban volt. Itt fogadták a zászlóanyát. A tér körül óriási embertömeg állt, bámulva az ünnepélyt. A bálvány-utczában voltak felállitva a báró Baldácsy hadastyán-egylet, zenekarával, a 48—49-iki honvédegylet, továbbá a fővárosi temetkezési és segélyegyletek, zászlóikkal. Minden egylet tagjai a saját jelvényöket viselték.

A zászlóanya megérkeztét lelkes éljenzéssel fogadták, s az ünneplő egyesület választott és disztagjai mentek elébe a sétány bejárásához, s őt a kioszk termébe vezetve, ott

dr. **Csatári Gross** Lajos a következő beszéddel üdvözölte:

„Nagyságos asszonyom! Mélyen tisztelt zászlóanya!

Nekem jutott a kiváló szerencse, hogy Nagyságodot ez ünnepély alkalmával üdvözölhessem, midőn ama lobogó bontatik ki, melynek védnökségét Nagyságod elvállalni kegyeskedett.

Kettős örömmel teljesitem e megtisztelő megbizatást.

Mert legelőbb is Nagyságod nemes szivének tulajdonai biztositékát képezik annak, hogy a jótékonyság lobogója mindazok által magasan fog hordatni, kik ez alatt ma összegyültek.

Mert a jótékonyság gyakorlata az, miben az egész hazában tökéletes egyetértés uralkodik, és ebben sem rang, sem pártkülönbség nem léteznek.

Nagyságod már keresztelésekor megkapta a Clementina nevet, előjele volt ez annak, hogy egész életén át a jótékonyság nemes ösvényein haladand.

Üdvözlöm még egyszer nagyságodat; engedje az ég, hogy a jótékonyság dicső müve, melyet kezdeményezni méltóztatott, folyton viruljon és gyarapodjék. Éljen a zászlóanya!

Az éljenzéssel kisért beszéd után a menet sorakozni kezdett és pedig a következő rendben:

Elől ment a br. Baldácsy-hadastyán egylet zenekarával, utána az 1848—49. egyesült honvéd-egylet, Aczélhang dalárda egylet, Katholikus legény egylet, Protestáns ifjuság-egylet, Uzman betegs. és temetk. egylet, Máriahilf betegs. és temetk. egylet, Fodrász segédek küldöttsége, Sütő segédek betegs. és temetkezési egylet, I—II. kerületi Protestáns-egylet, Hungária egylet 2 küldöttje, 18 fehérbe öltözött leányka a kik piros selyem vánkoson a szalagot tartották; utánuk az egyleti zászlót vitték, a melyet a zászlóanya négyes fogata kisért. A menetet a kocsik hosszu sora zárta be.

Az egyleti zászló gyönyörü szép és gazdagon kiállitott munka. Nehéz fehér selyem. Egyik oldalán Magyarország czimere diszlik, a másikon két összefogott kéz által tartott cserkoszoru, közepett az egylet neve van himezve. A zászlót nehéz arany rojt és bojtok szegélyezik. A rud faragott és aranyozott gombokkal van ellátva. Szép munka.

A menet a bámuló közönség sorfala között haladt végig a bálvány-uteza, Erzsébet- és Deák-téren, váczi- és sugár-utakon a polgári lövöldéig, a hol a rendezők ügyessége folytán a bejárat nem volt nehézzé téve. Midőn megérkeztek, a hadastyán-egylet indulója mellett haladt be a lövölde helyiségén, a zászlóanya az egyletek által képezett sorfal között.

Lelkes éljenzés fogadta a zászlóanyát a ki rózsaszin gyöngyökkel gazdagon kivarrott ruhát, és ugyanoly szinü tollal ékitett kalapot viselt, mellén szép rózsa csokorral. A nagyterem baloldalán föllállitott emelvényen foglalt helyet kiséretével,

Ott voltak: Mocsáry Lajos, Orbán Balázs, Törs Kalmán, Szilágyi Dezső, Ráth Károly képviselők, Türr tábornok, Vadnai Károly, Mudrony Soma, Mezei Ernő, dr. Csatári Grosz Lajos, dr. Osváth, s többen a notabilitások közül.

A zászlót az emelvényen helyezték el s ott foglaltak helyet a különböző egyletek egyesült dalárdái.

A zászlóanya és kisérete ez emelvénynyel szemben foglalt helyet. A zászlóanya gyönyörü rózsa bouquet-jét Szilágyi Dezső képviselő tartá.

A hadastyánok zenekara kezdé meg az ünnepélyt a nyitánynyal; azután a dalárdák énekelték el a hymnust, mire a zászlóanya az emelvényre, a zászlóhoz lépett, s a vánkosról levéve a szalagot, azt a zászlóra szegezte a következő beszéd kiséretében:

„Ezennel felavatom a zászlót és kivánom, hogy az egylet, melynek az mától fogva jelvénye, fölvirágozzék alatta és hogy az egylet tagjai sokáig boldogul éljenek!“

Az éljenzés megszünte után

Mezei Péter kijelenté, hogy az egylet ma már oly életerős, hogy a közönség elé léphet, s midőn zászlóanyánk szerencsés volt Csávolszky urhölgyet megnyerni, egyuttal örömmel tudatja, hogy az ünnepi beszédet Mocsáry Lajos képviselő ur fogja megtartani.

Mocsáry Lajos a következő beszédet mondá:

Tisztelt gyülekezet!

Eljöttünk, hogy ünnepélyesen felavassunk egy zászlót, melynek alája fog sorakozni hazánk fővárosa iparos polgárainak egy része, sorakozni fog azon szent ezélból, hogy sikeresebben teljesithesse a felebaráti szeretetnek, a bajtársi összetartásnak feladatait.

Örvendetes jelenség uraim! az a mozgalom, az a vállalkozás, mely ezen zászló szentelési ünnepélyivel teszi fel az áldomás bokrétát a maga immár szerencsésen befejezett alkotására. — Örömmel fog ezen ünnepélyről tudomást venni mind az a kinek e nemzet gyarapodása szivén fekszik. És miért uraim? Azért mert annak fogja látni ujabb tanuságát, hogy e haza polgárainak minden rétegei át vannak immár hatva azon nagy koreszméktől, melyek oly bámulatosan magas fokára vitték a fejlődésnek az emberi nemet s hivatva vannak arra, hogy azt a tökélynek most tán még alig sejtett fokára emeljék.

Ezen koreszméknek egyik legtermékenyebbje a társulás, az erőknek egyetértése, tömörülése; a társulati, az egyleti müködés. Az ily müködéshez szükséges először is értelmesség, továbbá az ernyedetlen buzgó tevékenység és szükséges a fegyelem; ezek a tulajdonságok azok, melyek napjainkban a boldogulást, a sikert, a versenyképességet biztositják. Ezeknek a tulajdonságoknak fejlesztésére s fokozására van szüksége különösen a magyar nemzetnek, hogy helyrehozhassa minél előbb elmaradottságát, hogy el ne tiportassék mások által, kit, mint épen most a szerencsétlen török nemzet aggályos helyzetéből láthatjuk, szabad prédának tekintenek minden más nemzetet, mely velük nem tud az élelmességben versenyezni.

Önök uraim! kik ezt az egyletet terveztek és szerencsésen létrehozták, a meleg felebaráti érzés, az igaz kereszténi szeretet mellett, mely az ily egyleteknek forrása, arról tettek tanuságot, hogy meg van önöknél az értelmesség, a tevékenység, meg van a fegyelemre való képesség, tehát korunkban a boldogulásnak legfőbb kellékei. Azt bizonyitották be tehát Önök, hogy korunk czivilizácziójának szinvonalán állanak és akkor mikor ezt tanusitották, Önök egy jó napot szereztek ennek a sorsa és jövője felett aggodó nemzetnek.

És ez azon magasabb szempont melyből lehet, melyből kell a mai ünnepélyt tekinteni.

De uraim! Önök általában üdvös eredményeit várhatják kétségkivül tevékenységünek. A zászlók harczi jelvények. Harczi jelvény az a zászló is, melyet most felavatnak. Zászlója ez első sorban egy kölcsönös betegsegélyezési egyletnek. Alatta harczot és küzdelmet fognak önök folytatni az emberi gyarlóság, az emberi élet nyomoruságai ellen. És ezek ellen diadalmasan harczolhatnak, mert sikerülni fog önöknek a betegség által okozott nyomoruságot enyhiteni s annak következéseit elháritani. — Zászlója ez egyszersmind egy temetkezési egyletnek is. Hát itt azután egy oly hatalmas ellenséggel kell küzdenünk, mely előtt kapitulálni kell mindnyájunknak utóvégre is. De még ezzel szemben is meg lehet állani a harczot becsülettel; ezzel szemben is ki lehet küzdeni azt, amit elnyerhet egy vitéz őrség az ellenállhatlan ostromló ellenséggel szemben, azt t. i., hogy hadi biztossággal vonulhasson ki. A temetkezési egylet által is el lehet érni azt, hogy ha már fel kell is adnunk, tisztességgel vonulhassunk ki ez árnyékvilágnak tarthatatlan erődjéből.

A katonák büszkék a maguk harczi zászlaikra s talán szintugy magasabb rangot követelnek

azoknak, mint a békés küzdelem jelvényeinek, milyen a miénk. Pedig uraim! higyjünk az emberi sorsnak javulásában, s ennek eredménye az lesz, hogy a zászlók versenyében a miénkhez hasonló jelvények fogják a csatatért diadalmasan elfoglalni. Olvastam egykor egy szép költeményt, melyben a következő későbbi századok fiai a földben áskálván sok mindenféle eszközt találnak, s nem tudják kitalálni, mire használták azokat egykoron. Találnak például egy kardot, s nem tudják elgondolni, mire használták valaha ezt a hosszu kést. Hát meglehet, hogy eljő egykor az az idő, midőn ha kezökbe akad a késő kor fiainak egy hadi zászló, csodálkozni fognak, hogy miért van az felczifrázva, az emberölés mesterségének jeleivel, miért van átszurkálva kerek lyukakkal, mert akkor már nem fognak lobogni másnemü zászlók, mint olyanok, melyek egészen más alakuak, mert társulatoknak, egyleteknek, szóval a békés társadalmi müködésnek jelvényei.

Hanem hát ez az idő még messze van s addig nem egyszer jöhetnek önök is uraim! a munkának, a békés foglalkozásnak emberei, oly helyzetbe, hogy kénytelenek lesznek nemcsak ilynemü békés jelek alá sorakozni. A harczok közt, melyek még vivatni fognak, lesznek szent harczok is; és én meg vagyok róla győződve, ha arra kerül a sor, hogy a haza javáért, a nemzet szabadságáért vért és életet kell áldozni, ennek az egyletnek tagjai nem fognak a haza többi fiai mögött hátramaradni.

De addig is és a közben is, mikor felriad ama szózat, hogy: talpra magyar, hi a haza! — mükedjenek serényen azon a téren, melyet maguknak ez egylet alkotásával választottak, azon békésebb és szerényebb jelszó mellett: segits magadon és az isten is megsegit. Jutalmazni fogja törekvésöket ama boldogitó öntudat, hogy szenvedő embertársaik, pályatársaik bajain segitenek; derültebbé fogja tenni mindenkire nézve az élet láthatárát, könnyebbé fogja tenni az élet terhét annak tudata, hogy bekövetkezhető bajaiban van kire támaszkodni.

En uraim, nem vagyok az egyház embere, és azért nem érzem magam arra feljogositva, hogy a zászlót megáldjam, de azért legalább egy buzgó fohászt küldhetek az egek urához, s kifejezhetem azt az ohajtásomat, hogy ezt a zászlót, mely alá sorakoznak Önök ily nemü munkálkodásra, Önöknek buzgó törekvését szentelje meg és áldja meg a Magyarok istene!

Eljenzés kisérte a beszédet, a melynek bevégzése után kezdetét vette a szegek beverése. A jelmondatok közül megemlitjük a következőket:

Ráth fepolgármester: A főváros felvirágozásáért és összes polgárainak jóléteért.

Pauler Tivadar: Munkában el ne csüggedj, a sikerben el ne bizakodjál.

Kammermayer Károly: A tagok állandó jólétnek örvendjenek.

Falk Miksa: Egyletük és iparuk felvirágozásáért.

Krajcsik Ferencz: Erő és akarat akadályt nem ismer.

Mudrony Soma: Az önbizalomért, mint az ipari haladás főtényezőjéért.

Ráth képviselő (egyszersmind az orsz. m. iparegylet és fővárosi iparoskör nevében): A magyar ipar és hajfodrászegylet fölvirágozásáért és jóléteért.

Orbán Balázs: Az egyleti tagok hazaszeretete soha se szenvedjen csorbát.

Sembery István: Méltánylatot és tiszteletet a becsületes munkának.

Hajdu László (Turkeve): A munka az imádság után a legszebb isteni tisztelet.

Szilágyi Dezső: Az egylet tagjainak hazafiságára.

Tolnay Lajos: Áldás a tisztes iparra.

Nagy Sándor, mezőturi kapitány: Rend és béke!

Bolvári Mátyás: Mezőtur jóléteért.

Bócz Lajos: Magyarország függetlenségeért!

Dr. Osváth Albert: Az egylet boldogságáért!

Győry Elek: A nemes czélra törekvő egyletet áldás koronázza!

Törs Kálmán az „Egyetértés“ szerkesztősége nevében: Egy legyen a czél és akarat, a nemes ügy diadalmat arat!

Sziklai János, a Pesti Napló nevében: Istennel kezdte, Isten legyen vele!

Urváry Lajos: Isten áldja meg a magyar ipart!

Vadnai Károly: A polgári munka felvirágozására!

Bulyovszky Sz. Lilla: A ki felebarátján segit, az tettel imádkozik.

Tenczer Pál: Magyarország felvirágzásáért!

Várady Béla: Isten áldja meg ez egyletet és tagjait!

A „Bolond Istók“ nevében Solymossy Elekné urhölgy: Legyen az egyletben egyetértés!

Nagy Sándor: A munka versenyeért!

Gelléri Mór mint egyl. tiszt. tag: a zászlóanya és koszoruleányok jóléteért és boldogságára! stb.

Nagyon sokan vertek be szeget motto nélkül is. — Midőn ennek vége volt, következett a zárbeszéd.

A zárbeszédet **Szilágyi** Dezső tartotta. Igen szép, eszmegazdag beszéde Mocsáry szavaiból indult ki, mely az egyesülés erejének hatalmát hangsulyozta. Kiemelte, hogy az egylet tagjai a felavatott zászló által most már szinben közelebb állanak egymáshoz s ugy szólván testvérekké eskütdek alatta. Kivánja, hogy a zászló 20—25 év mulva gazdag legyen emlékekben, melyeket a tagok kölcsönös szeretetből füzzenek a zászló történetéhez.

A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után az elnök átadta a zászlót a zászlótartónak s a dalárda záréneksével az ünnepély véget ért.

*

Jókai Mór az egylet elnökénél a következő levéllel mentette ki távollétét:

Mélyen tisztelt elnök ur! Végtelenül sajnálom, hogy hirtelen megrongált egészségem meggátolt abban, hogy a budapesti borbély és fodrász betegsegélyző egylet zászló szentelési ünnepélyével személyesen, mint óhajtottam, jelen lehessek. Rám nézve polgártársaimnak ez osztálya azért is kiválóan becses, mert egészségemnek titkát köszönöm neki, s most is épen azért bünhődöm, mert közmondássá vált vendéghajamat korábban tettem le hütlenül, mint az idő engedte volna. Kérem, fogadja ön és adja át szives üdvözletemet egyletbeli tagtársainknak, legjobb kivánataimmal, és igéretemet, hogy bármikor és bármiben ez egyletnek szolgálatára lehetek, arra mindenkor legkészebbnek fognak találni.

Üdvöt, boldogságot és előhaladást a tiszteletre méltó egyletnek! stb.

Jókai Mór, s. k.

*

A zászlóanya kiséretében a következő kedves hölgyek voltak a már nevezett koszoru leányokon kivül: Csupka Mari, Nagy Emma, Dadó Amália, Uzorás Czeczilia, Prázsnik Emma, Maylad Nina, Tiszka Mária, Vaizeh Irma, Juli és Hermin, Koronyi Rozália, Korb Emma és Kralik k. a.-nyok.

A zászlót még a következő kis leányok kisérték: Löbli Teréz, Mosonyi Margit, Landsman N., Bendtner Ilona, Ulrik Gizella, Girg N., Kaltenbach E., Jánosy Mari, Echter Etel, Reisz Jolán és Schnur Emma.

* * *

A zászlószentelési ünnepély az esti ½ 9 órakor tartott bankett és táncvigalommal ért véget. A lakoma lefolyása igen kedélyes volt s a felköszöntések derült kedélyhangulatban tarták a megjelenteket. A banketten számosan vettek részt, ugy férfiak, mint nők egyaránt. — A felköszöntések sorát Mezey Péter egyleti elnök nyitotta meg, poharát a zászlóanyára ürítvén, őt követték Ráth Károly a fodrász és borbélyokra, Törs Kálmán, Gelléri Mór, Mudrony Soma, Nemes Sándor (Turkevéről), Mezey Ernő szellemdus pohárköszöntőjében az egyletre, Pártos Gyula s mások. A ½12 órakor véget ért bankettet a jól sikerült táncvigalom követte, mely hosszu ideig tartotta együtt a társaságot.

A nagy munkás-kongresszus.

I. nap.

május 16.

A magyarországi munkás-párt tegnapra hirdetett nagygyülése a belügyminiszter által engedélyeztetvén, tegnap délután 2 órakor az osztrák államvaspálya régi indóházában a Schuster-féle vendéglőben tényleg meg is tartatott. Megjelent mintegy 100—120 ember, kiknek száma azonban az ülés folyama alatt egész 300-ig felemelkedett. A rendőrség részéről maga Thaisz főkapitány és Alkér a terézvárosi alkapitány voltak jelen.

Kirschner Jákab 2 órakor a központi bizottmány nevében a kongresszust megnyitja s felhivja a megjelenteket a meghivásokat felülvizsgáló bizottság megválasztására. Ez megtörténvén a bizottság tagjai megbizásukat teljesitendő egy mellékterembe vonulnak s ez alatt az ülés ½ órára felfüggesztetik. Az ülés ujbóli megnyitása után felolvastatik a 136 kiküldött névsora.

Kupa Árpád a bizottság nevében konstatálja, hogy 100 egyén mutatta be megbizását, kik 136 mandamut képviselnek. Az elnökségre dr. Csillag Zsigmond, Policzer Zsigm., Csorba Géza és Frankl Leó, jegyzőkül: Ihrlinger, Kupa, Kirschner, Szabó, Krischala és Molnár választattak meg.

Dr. Csillag az elnöki széket elfoglalván, üdvözli a távol vidékről megjelenteket, megjelenésüket politikai és nemzetgazdászati tekintetből fontosnak mondja, hangsulyozza, hogy a munkások állapotán minden törvényes eszközzel javitani iparkodjanak.

Ezután Frankl Leo (német nyelven) azzal indokolja a munkás párt létesitését, hogy fennálló más egyletek és társulatok nem kizárólag a munkások érdekeit képviselik. Jelen kongresszus czéljául mondja a munkáspárt tervei és azok terjesztési módjának megállapitását.

A Temesvár, Pécs, Pozsony és Auszig (Csehország)-ból érkezett táviratok és a házi rend felolvasása után Csorba emel szót, s a társadalom alakulását fejtegeti ősidőktől fogva; első sorban — ugymond — a papok zavarták meg a társadalom helyes alakulását, egyik embert a másik fölé helyezték, igy lettek azután emberek közt urak és szolgák, később a háboruk folytán a győzők vivtak ki felsőbbséget a legyőzöttek felett. Ujabbi időben a nemzetgazdászati behatások folytán létejött a tőkepénzesek és a munkások, más szólal az urak és szolgák osztálya; ez helytelen. Amint a rut a szépnek barátja nem lehet, ugy a munka a munkátlanságnak ellensége. 1500 milliórа teszi a nép összegét; ezek 1/10-edrésze a kizsákmányolók, a többi munkások, a rabszolgák osztályát képezi. A hol munkásokról van szó, ott nincs nemzetiség, a fenti felosztás nem természetes állapot. A kizsákmányolók egymással szövetkeznek s tevékenységök annál könnyebb, mert a fizikai hatalom kezökben van; ezek ellenében tehát szükséges az ellenszegülés és egyesülése a munkásosztálynak. Üdvözli az összejötteket, s reményli, hogy vált vetve igyekezni fognak közremüködni ezen czél elérésére. Végül egy határozati javaslatot terjeszt elő, melynek czélja a munkásosztálynál a gazdászati és politikai egyenlőség létesitése, a munkás és nem-választó-párt egyesitése, magyar országos szocziáldemokrata párt elnevezése alatt.

Heymann jelzi a munkások nyomorult helyzetét, utal a kivándorlásokra; mindkét körülménynek okát abban véli föltalálni, hogy a munkások a törvényalkotásban részt nem vehetnek. Csorba inditványát elfogadja.

Ezek után az elnökség a jelenlevő rendőrfőnök által figyelmeztetve lett, hogy az inditvány módositásáról gondoskodjék, mert szocziál-demokrata párt megalakulása nincs napirenden. Ennek folytán Malár inditványt tett arra nézve, hogy a párt ne szocziáldemokratai, hanem „magyarországi munkás párt“ elnevezés alatt alakuljon.

Horváth csak akkor járul az általa képviselt czipészek nevében a munkáspárt megalakitásához, ha az szocziáldemokrata párt elnevezést nyer és ha az egyleti lap szerkesztőségében változtatás történik. Miután elnök által figyelmeztettetett a napirend megtartására, elfogadja Malár inditványát.

Kupa Árpád Horváth-tal polemizál, kijelenti, hogy azokat, kik oly értelemben nyilatkoznak, nem tartja a munkások igaz barátjának, az elnevezés maga nem fontos, a ki azért elejti a czélt, az nem akarja komolyan a munkások javát.

Hanlicsek általános munkáspárt czim alatt inditványozza a megalakulást, mely inditványhoz Janicsek is járult, mig ellenben Koszt czipész és Jassinger Eszékről melegen Csorba Géza határozati javaslatát pártolják.

Kis Oszkár (Ujpest) Panczer és Heckman felszólalása után Csorba kimondatni kéri, kogy a párt elnevezése „Magyarországi általános munkáspárt“ czim legyen.

Erre elnök magyarul, Frank Leo németül tudatja a jelenlévőkkel, hogy a rendőrfőnök tiltakozott az ellen, hogy a szocziáldemokrata elnevezés elfogadása felett szavazás történhessék; ez utóbbi tiltakozik a főkapitány ezen eljárás ellen, nem akarván a szocziáldemokratákat tüntetteseknek feltüntetni, végül Molnár irásbeli inditványt nyujt át az elnöknek „Magyarország munkáspárt“ elnevezés mellett; szóval azon indokot hozza fel, hogy csak azért tette ezen inditványt, mert a szocziáldemokrata elnevezés nem engedtetett meg.

Ezután elnök felteszi a kérdést, hogy „általános magyarországi munkás-párt“, vagy csak „magyarországi munkás-párt“ czimen kivánnak-e egyesülni?

Ezen kérdés felett szavazás rendeltetvén el, a szavazások beszedettek s ezek eredménye alapján elnök kihirdeti, hogy a párt „Általános magyarországi munkáspárt“ czimen mai napon megalakult.

Ezek után köszönetet mond a tagoknak férfias magatartásáért, az ülést berekeszti, a folytatását másnap reggeli 8 órára tüzi ki.

II. nap d. e. 8 órakor.

Politzer Zs. megnyitja az ülést.

Elnök egy irásban beadott inditványt olvastat fel, melyszerint a megbizó leveleknek ujbóli átvizsgálása czéloztatik.

Grünwald feleslegesnek tartja, mert az asztaloknál ugy is csak delegatusok ülnek.

Hekmann felolvassa az ujabban érkezettek névsorát, majd felolvastatnak az összes kongresszusi tagok névjegyzéke.

Elnök jelenti, hogy a hatóság az 1., 2., 4., 5., 6., 7., 16. és 18. progtammpontozatok tárgyalását betiltotta, és csak a többiek vitatását engedte meg.

Frankl Leo ismétli németül elnök jelentését.

Kirschner mint előadó indokolja a programmot, utal arra, hogy ez annyival inkább szükséges, hogy tisztában legyen Magyarország összes munkás népe az iránt, hogy a tegnap megalakult M. o á. m. párt mily czélt tüzött ki maga elé. A 3. pontot nem indokolja. A 8-ikat indokolja azzal, hogy a szegényebb nép az élelmiszerek részletes vásárlására lévén utalva, a fogyasztási adók czimén aránytalanul magasan adóztatik meg. A 9-ik pont indokolásánál utal különösen a czipészeknek a városban tulságos munkávali megterheltetésére. Elsatnyulása az ifjaknak; badkötelezettségre alkalmatlanná válnak stb. — A 10-ik pontban azt mondja, hogy nőket olcsóbb fizetésért alkalmaznak, miáltal megkimélik a férfi munkát, — s lenyomják a munkabért. Ezért a nők egyformán fizetendők a férfiakkal, annál inkább, mert a munkásnőket a rosz dijazás a prostitucziő karjaiba hajtja. A 11. pontnál utal, már megnevezése nélkül, egy helybeli gyárra a hol a gépek oly közel állanak egymáshoz, hogy a munkás folytonos halálveszélynek van kitéve. A hatóság hajmeresztő állapotokat találhatna a gyárakban. A malmokban a munkaidőt 8—8 órában való felváltás mellett kivánja megállapittatni. A 11. pontnál a fuchsinos borokat. Nagyfontosságunak mondja az élelmi czikkek szigoru és szakszerü megvizsgáltatását. A 12. p. a rabok által készitett iparczikkek fölötte olcsó volták s az altal az iparossal szemben a veszteség tarthatlanságát tárgyazza. A 14. p. a bérviszályok feletti döntést az iparhatóságoktól elvonatni és egy munkásokból alakitandó, egy községi elöljáró elnöklete alatt müködő bizottságra kivánja biztani. A 15 p. a magán közvetitő intézetek visszaéléseivel: a 17. p. a gyárak eladásánál követtetni szokott eljárásról; a 19. p. a lottó kártékony hatására az ebből eredő öngyilkosságokra, a mathematikusok számadásaira, visszaéléseire, az államnak ezt meg kellene tiltani; a 20 p. az örökösödési adót csekélynek állitja, jogos, hogy a ki valamihez munka nélkül jut, attól az állam czéljaira forditsa a megállapitott összeget.

Elnök az időközben Triesztből érkezett táviratot olvastatja fel.

Frankl Leo a programm megállapitásának szükségességét hangsulyozza, s utal azon helytelen nézetekre, melyek a munkáspártnál elterjedve vannak, oly férfiak is, mint Irányi azt hiszik, hogy ők a személyes szabadságot korlátozni, a többnejüségét, vagyonközösséget behozni akarják. Hivatkozik Jókai szavaira, hogy ha a pokolban is olyan élet van mint Magyarországban, akkor a meny helyett a poklot választja, mert „extra Hungariam non est vita.“ — Ez áll a jóllétben élőkre, de ők ennek ellenében azt mondhatják, „intra H. n. e. v.“ A herczegek és egyéb vagyonosok vagyonukat rablás által szerezték és ily alaponi jogukra hivatkoznak, de ez nem jogos állapot, mindamellett ők nem akarják a rablott vagyont azoktól elrabolni, de kell, hogy az az állapot változzák. Szóló itt politikai kérdéseket kezd fejtegetni, e miatt.

A főkapitány által rendre és a napirendre térésre utaltatik.

Szóló ezután felolvassa németül a tárgyalásra egyedet pontokat a bevezetéssel együtt.

Elnök a házi rendszabályokra és arra való figyelmeztetés után, hogy először a programm általánosságban tárgyaltassék, és hogy politikával ne foglalkozhassanak, jelzi, mily elméletek lesznek megbeszélendők.

Dr. Csillag ennek ellenében jelezi, hogy itt nem tudósokból álló enquette, hanem munkások kongresszusa gyült egybe, tehát itt nem tudományos elméletek, hanem praktikus ügyek tárgyalandók. Kéri a főkapitányt, hogy miután a jelenlevők nem birnak oly képzettséggel, miszerint a politikát a nemzetgazdasági kérdésektől teljesen elválasztani tudnák, de mindez nem is lehetseges, legyen elnéző.

Egy bécsi távirat olvastatik fel.

Dr. Csillag elnök az általános vitát megnyitja.

Andreczky a tilalomra hivatkozik, mindamellett jelzi, hogy ők mindnyájan tisztában vannak az iránt, minő politikai eszközökkel vihetik keresztül programmjukat.

Elnök inti szólót, hogy politikával ne foglalkozzék, s esetleg a kongresszus megtarthatását ne lehetetlenitse.

Andreczky a programmot általánosságban elfogadja.

Horváth értelmetlenségeket beszél, konkluziója beszédjének az, hogy a társadalmat módositani kell.

Schächter a programm általánosságban leendő elfogadását inditványozza.

Elnök irásbeli inditványt add elő, a mely szerint a részletes tárgyalásra történjék áttérés. Elfogadtatott.

Részletes vita.

A 3. ponthoz.

Horváth a nevelés szükségét hangsulyozza és jelzé, hogy köztük mennyi a tudatlan, (Hupa gunyosan Horváthra czélozva közbe szól: Ugy van) a ki azért mert tudatlan ellenünk van.

Andreczky azt mondja, hogy az összes tanintézetek fentartásához hozzájárulnak, ők onnét mégis ki vannak zárva. A nyilvános ingyenes felolvasásokat és ingyenes iskolák felállitását kivánja, hová minden munkás elmehessen. A magyar munkás tanulékony. Tapasztalásból mondhatja, hogy a külföldön a magyar asztalosok mennyire kerestetnek. A munkások külföldön ingyen tanittatnak, nálunk a kormány nem gondoskodik ily tanodákról, és ez által ki az üldözi országból a tehetséggel birókat.

Heymausan: a müvelődhetés az uralkodó vagyonos osztály kiváltsága. Javasolja, hogy önerejükből is állitsanak képzőintézeteket, ajánlja az 1 pont elfogadását.

Packner nagy hangon handabandál, mire elnök figyelmezteti, hogy itt nem népgyülésen van, és a jelenlevők kisebb számánál fogva oly nagy terjedelmü hangot ne használjon s a tárgyhoz tartsa szorosan magát.

Packner ezután hangsulyozza az ingyenes iskolák szükségét, beszél a rendkivül magasan dijazott tanitók ellen, kik kötelességüknek még sem tesznek eleget.

Elnök ujból rendre utasitja, s óv a hosszas tárgyalástól.

Kupa hivatkozik Eötvös Józsefre, a ki az általános népoktatást hangsulyozta, s még sem történt semmi a kormány hibája miatt. Ajánlja e pont elfogadását.

Kis Oszkár elismeri, hogy sokat tettek a népnevelés terén, de még sem eleget, ingyenes oktatást, s a gyermekek taneszközökkel ellátását, kivánja az állam részéről.

Koszta mint maga jegyzi meg, tudományos előadást tart az ember testi szervezetéről.

Elnök rendre utasitja, s egy inditványt terjeszt be irásban, melyben az 1-ső pontnak oly módositása javasoltatik, hogy az iskolából a vallási oktatás meliőztessék.

Kupa ellenzi az inditványt.

A kongresszus elfogadja azt.

A 2-ik inditvány az iskolai könyvek felülvizsgálására vonatkozik.

Kanneberg azzal indokolja az inditványt. hogy a tankönyvekben gyakran esztelen dolgok foglaltatnak. Ezen inditvány elvettetik.

Az 1-ső pont ezután elfogadtatott.

A 2 (8) pont, mely az önmagatartás elvét fejtegeti, változatlanul elfogadtatott.

A 3 (9) ponthoz

Horváth azon módositást teszi, hogy a munkanap 9 órában állapittassék meg.

Kühnel elégnek vélt 8 órát.

Frankl Leo, az éjjeli munkaidőt 8 órában, a nappalit 10 órában állapitaná meg. Elfogadtatott.

Elnök az ülést felosztatja, s folytatását d. u. 2 órára halasztja.

*

A délutáni ülésben Kászonyi Dániel inditványára kimondatott, hogy azon gyárakban, melyekben az emberi egészségre káros anyagok dolgoztatnak fel, két órával rövidebb legyen a munkaidő.

Hosszabb vita volt a fegyházi munka ügyében. Heilman és Popper nemcsak a fegyházi munkát, de a fegyházakat is el akarják törölni, Frankl szerint azonban a börtönbüntetés fentartandó, nem az inség által büntettre késztetett munkások fenyitésére, hanem azon bünösökére, kik munka nélkül szédelgésből és csalásból akarnak meggazdagodni. Kiss a fegyházi munkát egészen el akarja törölni, s a rabokat csak azon kinczstári munkákra tartja alkalmazandóknak, melyeket most vállalkozók végeznek. Végül a javaslat szövege fogadtatott el, mely szerint a fegyházi munka akkép szervezendő, hogy a magánipar annak versenyétől ne károsodjék s magánvállalkozók által ne használtassék ki.

A fokozatos (50%-ig haladható) örökségi adó ügyében, mely minden 1000 frtnál többet tevő hagyaték után fizetendő lenne s jövedelme kulturalis czélokra volna forditandó, ismét hosszabb vitára adott okot. Kirschner és Márton a javaslat e pontját változatlanul fenn akarják tartani. Mallár csak a nem vérrokonokat vagy a nem egyenes örökösöket véli azzal terhelendőknek. E pont végül Frankl inditványára akkép állapittatott meg, hogy a kereseti adó eltörlendő s az 1000 frtnál több örökségre 50 százalékig terjedhető fokozatos örökösödési adó hozandó be.

Ezután a következő inditvány nyujtatott be: „Az állam sajátitsa el a hazánkban levő használatlan földterületeket, s azon teljesen elszegényült székelyeket, kiket az inség kivándorlásra kényszerit, oda telepitse le.“ Az inditvány egyhangulag elfogadtatott.

Az ülés további folyamán többek aláirásával egy inditvány tétetett, mely szerint fejezze ki a gyülés rosszalását a felett, hogy a kormánybiztos Frankl nézetét politikai természetünek állitja s a szólásszabadságot ez indokból megszoritjs. Ez inditvány tárgyalását azonban a kormánybiztos szintén nem engedte meg.

A napirend utolsó pontját képezte azon kérdés, hogy a két első pontban magállapitott elvek, miként hajtassanak végre, mire nézve egyhangulag a következő határozati javaslat fogadtatott el. 1. központi munkás hirlap indittatik. 2. A munkás kérdésről röpiratok terjesztetnek. 3. Azon czélokra pénzalap gyüjtetik. 4. Munkásgyülések tartatnak. 5. A munkásokhoz emlékirat intéztetik. Ezután a felváltva müködött dr. Csillag, Policzer, Csorba és Frankl mindenki néhány buzditó szót mond a gyüléshez s befejezettnek nyilvániták az ülést, mely a Marseillaise éneklése közt oszlott szét.

Egyletek, társulatok.

— Az orsz. középtanodai tanáregylet kedden f. hó 18-án, d. u. 5 órakor összes ülést tart a felsőbb leányiskolában. Tárgy: Az uj uj középiskolai törvényjavaslat. Előadó: Névy László.

— A magy. horvát-szlavonországi postamesterek egyesülete f. hó 18, 19 én tartandja meg évi rendes közgyülését Budapesten a postapalota disztermében.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktözsde.

Gabnatőzsde.

— máj. 17.

Buza ma igen kevés kináltatott. A vásárlásban csak néhány malom vett részt és csak néhány ezer mm. adatott el változatlan szilárd árakon:

Buza, Tiszavidéki 400 mm. 75.5 k. 12.80 frt.

Pestvidéki 500 mm. 77.5 k. 12.65 frt.

Bánkai 750 mm. 75 k. 12.25 frt 1300 mm. 74.8 k. 12.15 frt.

Mind három hóra adatott el.

Rozs más gabnanemekben az ünnepek folytán nem volt üzlet. Eladatott:

Zab 500 mm. rostálatlan 6.80, 400 mm. sortált 7.50 kész pénz mellett.

Határidőüzlet. Buza őszre hanyatlott 15 krral olcsóbb, ellenben tengeri 5 krral szilárdult. zab csendes.

Jegyeztetik:

Szokványbuza őszre 10.20—10.25.
B. tengeri 7.65—7.70.
Zab őszre 6.05—6.15.

Értéktözsde.

A mai tőzsdei magánforgalom szük korlátok közt mozgott s csak kevés kötés jött létre, a hangulat azonban szilárd maradt.

Osztrák hitelrészvény 275.40 és 275.50 közt jött forgalomba.

Magyar aranyjáradék 105.67½—105.70-en köttetett.

Tiszai sorsjegy 107.25-ön kerestetett.

Egyéb érték nem jött forgalomba.

Naplrend május 18-án.

Naptar. Kedd. Kath.: Venancz hv. Esik. Prot.: Libor. Görög-Orosz: május 5. Szenvedő Job.

Muzeumban nyitva van a régiségtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Fővárosi tanács ülést tart d. e. 10 órakor.

Fővárosi egylet ülést tart d. u. 4 órakor.

Fővárosi pénzügyi bizottság d. e. 10 órakor.

Akadémia nagygyülés elő értekezlete.

Postamesterek évi közgyülése az uj posta palota termében d. e. 10 órakor.

Eszterházy képtár nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Muzeumi könyvtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.

Akadémiai könyvtár d. u. 4 óráig nyitva.

Magyar daltársulat este a Komlókertben előadást tart.

Árverés ma a fővárosban. Heksch Ede és Reiner czég 9392 frtra b. ingatl. (I—III.)

Hajóforgalom.

Május 18-án. A Duna balpartján a következő vizijárművek kötöttek ki: Héber Lipót m.h. „Móricz“ buza 460 mm., kukoricza 560 mm., bab 22 mm. Dunaföldvárról. — Harton János heti vás. hajó kenyér 20 mm., üres kosár 33 mm. Szig.-Ujfaluból. — Ottenwald Antal hetivás. hajó kenyér 60 mm. bor 66 hektolit. Szig.-Ujfaluból. — Gehringer és Berger m.h. 8. sz. tiszta buza 211 mm., kukoricza 397 mm., köles 576 mm., árpa 246 mm., gyapju 4½ mm. Bajáról.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

NYILT-TÉR.

Ronacher A. grand etablissement Bécsben.

Ma kedden május 18-án,
valamint
szerdán és **csütörtökön**
május 19-én és 20-án
a budapesti állatkertben

BLONDIN

a Niagara hőse
Katona hangversenynyel egybekötött
előadása.

Hangverseny kezdete 4 órakor d. u. — Előadás kezdete 6 órakor.

Ronacher operette szinháza a cs. k. Praterben, Bécsben

I. Schottenbastei. **Ronacher étterme Bécsben.** a cs. kir. Praterben, Bécsben. **Ronacher A. III. kávéháza**

Ajánlom

A Székesfehérváron kitüntetett és szabadalmat nyert, magyar-török, rudacs hajkenyömet és a közkedveltségü bajuszpedrömet, ugy bajusz-rendszeresitőm és briliantinomat, korpaszeszemet mint kitünő hajerősitő szert, hajfestő szerekkel is szolgálhatok.

40 kros postabélyeg beküldőjének minden dij nélkül pedrömet, ugy rudacs kenyömet, postán küldöm meg.

Kapható és megrendelhető:
Mezey Péter fodrász, feltalálónál kishid-utcza 10.
Molnár Lajos fodrász, Haris-bazár.
Müller J. S. illatszerész előbb Vadász özvegye koronaherczeg-utcza és nagyobbrészt a vidéki borbély és fodrász uraknál. 231

BUDAI KIRÁLY-KESERÜFORRÁS
legjobb szer székrekedés és ebből következő betegségek ellen
Deák Ferencz-, Hunyady Mátyás-, Gr. Széchenyi I., Szt. István-forrás.
GLEICHENBERG! **Konstantin-forrás**
KLAUSENI aczélviz
mindig friss töltésben kapható
MATTONI és WILLE
cs. k. udv. szállitók ásványviz telepükben
budai király-keserüforrások tulajdonosai
Budapesten, V., Ferencz-József-tér 3. (Dianafürdő.)

Gyógyintézet
Szolyva-Hársfalva
(vasuti állomás Munkács, Beregmegyében)
gyönyörü fekvése és a Kárpát-hegység tövében tiszta és egészséges levegője folytán, mint gyógyintézet nagyon ajánlható tüdő, gyomor hurut, görvélykór, vérszegénység, nemi szervek bántalmaiban és felüdülteknél: **Egalji gyógyhely,** ásványvizek, teljesen berendezett savó és tej intézet.

Többféle fürdők **kivált vasas fürdők, belehelés.**

Minden kényelemmel berendezett lakások. — Társalgó-terem, teke és játszó szoba. Jó zene.

Az idény május hó 15-én kezdődik. Ezzel összeköttetésben junius hó 15-én nyittatik meg a
hidegvizgyógyintézet.

A t. cz. utazók ezen gyógyintézetben a magy. kir. államvasut, a tiszavidéki és az észak-keleti vasuti vonalokon egy %-nyi mérsékletet nyernek.

Bővebb tudósitást nyujt a
Fürdő-igazgatóság
Munkácson.

TISZA-VÖLGYI ÁLLAMI SORSJEGYEK
MINT
TŐZSDEI SPECULÁTIÓ
VAGY
TŐKE-BEFEKTETÉS.

4%-os adómentes tiszavölgyi állami sorsjegyeket árusitunk készpénz fizetés mellett napi árfolyam szerint, valamint havi 5 vagy 10 forintos részletfizetésekre is hasonlóan a

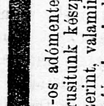

napi árfolyam

szerint csak 6% kamat és költség hozzászámitásával.

Már az első részlet lefizetése a játszási jogot biztositja.

Sorsolási lapunk „Szerencse hirnök“ minden vevőnek ingyen és bérmentesen küldetnek. 326

Koritz Antal és társa
Budapest, váczi-utcza 16.
posta-utczában 15. sz.
Banküzlet.
feljárat a régi

BUDAPESTI SZINLAPOK

Nemzeti szinház.

Kedd, május 18-án.

A korona gyémántjai.

Vig dalmü 3 felv. Szövegét irták: Scribe és Saint-Georges. Zenéjét szerzette Auber, forditotta id. Ábrányi Kornél. Rendező: Odry L. — Személyek:

Bazano	Tallián	Barlzerigo	Törzsök
Diana leanya	Kordin M.	Kamarás	Erdei
Don Enrique	Pauli	Jegyző	Alszegi
Don Sebastian	Zajonghy	Zongoramester	Bodor
Rebolledo	Odry L.	Inas	Széphegyi
Katalin huga	Nádayné	Komornyik	Sebestyén
Munkás	Kiss D.		

Kezdete 7½ órakor.

Népszinház.

A TOLONCZ.

100 arany pályadijt nyert eredeti népszinmü 3 felvonásban. Irta Tóth Ede; zenéjét Erkel Gyula: — Személyek:

Kontra	Tihanyi	Péter kisbiró	Pártényi
Krizsa	Pártényiné	Ördög Sára	Lukácsyné
Vágó Miklós	Vidor	Angyal Liszka	Szikiai E.
Ábris	Egri	Mravcsák	Horváth V.
Rézi	Kacsó Karola	Szájasné	Klárné
Lőrincz	Solymosi	Kománé	Szőcs Kata

Kezdete 7 órakor.

Budapest, nyoma ett Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában. Károly-kaszárnya (rostély-utcza) 8. szám.